

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

88. De licentia, quam potest dare Parochus, vel ordinarius assistendi
matrimonio? Pro quo varij& curiosi casus apponuntur in textu huius
Resolutionis, & etiam pro ipso Parocho tantùm. Ex p. 11. tr. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

rimonium 5. num. 5. & Machadum tom. 2. lib. 4. part. 2. tract. 2. docum. 16. num. 4. vbi sic ait; Et tambien dudoso, y controuerso entre los Doctores, si el Paroco descomulgado, suspenso, &c. vitando, y no tolerado, pueda, validamente dar licencia a otro Sacerdote para que en su nombre asista al matrimonio: Layman y otros dicen que no. Si bien Sanchez, Basilio, y otros defienden que es valido el matrimonio, cuya sententia como mas probable. figue Diana: fundase en que la tal licencia no es acto de iurisdiccion, sino vna mera designacion de la persona, hecha en virtud del Concilio Tridentino, para que el Sacerdote se segun su decreto, pueda prestarle autoridad con su persona.] Ita ille.

moraturi, si ditioni alterius parochi domus illa subdita sit? Afferit Sa verb. Matrimonium, num. 2. proprium Parochum in ordine ad matrimonium esse Parochum, in cuius parochia alteruter habitat, etiam ex parvissimo commorationis tempore. Ita ille. Sed hanc sententiam ego olim reprobavi, & nunc iterum reprobato, & ideo Dicastillus de Sacram. tom. 3. tract. 10. disp. 3. dub. 8. num. 48. sic ait: Ex quo fit, vt qui extra proprium domicilium minore tempore anni in eo loco habitat, tanquam hospes, seu animo citò redeundi, non habeat alium Parochum, adhuc in ordine ad matrimonium, quam Parochum sui domicilij, aut quasi domicilij, vt rectè probat Sanchez citata disp. 23. & Menoch. conf. 378. quicquid in contrarium sentiat Basilius lib. 5. cap. 17. & Sa verb. Paroch. n. 2. qui ubique fundamentò affirmant modicam seu breuiem habitationem in Parochia alicuius, etiam si recreationis causa fiat, sufficere vt quis in ordine ad matrimonium habeat illum, vt Parochum. Ita Dicastillus. Et hanc sententiam ex pluribus Doctoribus, me etiam citato firmat Angelus Bossius de Matrim. cap. 4. §. 9. num. 17. & de Iubileo sect. 4. cap. 13. num. 34. asserens, non esse audiendum Pontium, & Sa, & tu adde nunc Leandrum, & Escobar. Nota etiam hic, quod Parochus interdictus seu prohibitus ab Episcopo assistere matrimonio, adhuc valide assistit, quia positio eo interdicto seu prohibitione, Parochus adhuc retinet iurisdictionem: idem dicendum quando huiusmodi prohibitio facta fuit Adiutori vel Vicario parochi. Imo Parochus cui vetitum fuit à Superiore administrare Sacramenta propter infertiam, valide adhuc assistit matrimonio, quia huiusmodi assistentia non est propriè administratio Sacramenti, modo Parochus sit compos sui, & eterno sensu percipiat consensum contrahentium, siue per se immediate, siue percipiat per interpretem, quod adeo verum est, etiam si ibi per vim detineatur. Ita Bassæus vbi supra num. 8. Dicastillus, & alij.

3. Nota tamen hic obiter, parochum scilicet excommunicatum, etiam non toleratum, non solum valide assistere matrimonio, sed etiam licite (quod quid in contrarium sentiat Basilius) imo si admittamus probabilem sententiam, quod valide conferat alteri Sacerdoti facultatem assistendi, eodem modo consequenter dicendum esset, etiam licite conferre hanc licentiam, quia quamvis in his duobus communicet cum aliis, id tamen efficit propter vitiositatem, vel potius necessitatem contrahentium, cum abique parochò vel alio Sacerdote de licentia illius contrahere non possint, ac proinde neque ipsi contrahentes peccant. Vide Dicastillum vbi supra num. 78. Machadum num. 3. Imo Leand. quest. 27. putat in tali casu Parochum excommunicatum non declaratum si assistat matrimonio, vel det licentiam assistendi, non peccare neque venialiter, quod etiam ante ipsi docuerat Hurtadus disp. 5. diff. ult. §. num. 27. & me citato docet Martinus de San Ioseph in Mon. Confess. lib. 1. tract. 5. de Matrim. num. 11. At Ioannes de Soria in epilogo summarum part. 2. tract. 1. sect. 1. disp. 10. §. circa matrimonium clandestinum, sic ait: valide matrimonio assistit Parochus, licet sit suspensus, excommunicatus, aut irregularis. Peccant tamen assistendo? Respondeo cum distinctione, quod si est toleratus, nullo modo peccat, sed si non est toleratus, peccat venialiter. Quare, si nulla iurisdictione vitatur; non ratione assistentia, sed propter benedictionem, quam illis communicat. Ita ille. Ego puto utramque opinionem probabilem esse. Quoad secundum dubium respondeo, ea quæ specialiter nota digna sunt, quando specialiter non notantur, censentur quasi neglecta. Item apud Labonem 15. ff. de iniuriis: matrimonium autem est res grauissima, & ardua; iuxta cap. finale de procuratoribus in 6. & ex se patet: ergo est dignum speciali nota; ac proinde quando conceditur, censetur neglectum, & non concessum. Et ita etiam docet Dicastillus de Sacram. vbi supra tom. 3. tract. 10. disp. 3. dub. 4. num. 105. qui postea num. 111. sic subdit; Verum quidem est, Congregationem Cardinalium aliquando consuisse in ea facultate administrandi Sacramenta, comprehendi etiam matrimonio assistere, sed tunc sequuti sunt opinionem probabilem, cuius oppositam nos cum aliis probabiliorum iudicamus, Ita Dicastillus. Sed si mihi constaret authenticè de tali declaratione, non recederem à sententia Purpuratorum Patrum.

4. Notandum est hic obiter, Leandrum nominatim contra me docere tom. 4. de Sacram. tract. 9. disp. 7. quest. 21. Quod si quis habens alicubi domicilium migrat aliò (recreationis causa) breui rediturus, possit contrahere coram Parochò illius breuius habitationis seu temporis. Quod etiam docet nouissimè P. Escobar Theolog. Moral. tract. 7. exam. 9. cap. 8. §. 5. num. 157. vbi sic asserit; Potestne celebrari coniugium in rurali domo, ad quam recreationis causa ipsi profecti essent, vno aut altero die com-

Sup. hoc latè supra in Ref. 70. & in aliis eius primæ not. & in Ref. 85. §. vlt. ad medium, à versu Si tamen.

Sup. hac vlt in Ref. seq. §. Et hanc à lin. 5. & seq. & in aliis §. eius annot.

Sup. hoc quod hic supponitur melius, & magis latè infra in Rea sol. 90. §. Sed vt Vicarius ad med. & post med.

Sup. hoc id Ref. not. seq.

R E S O L. LXXXVIII.

De licentia, quam potest dare Parochus, vel Ordinarius assistendi matrimonio? Pro quo varij, & curiosi casus apponuntur in textu huius Resolutionis, & etiam pro ipso Parochò tantum? Ex part. 1. tr. 3. & Milc. 3. Ref. 32.

§. 1. Q. Væro primò: an Parochus non Sacerdos possit concedere licentiam Sacerdoti assistendi matrimonio; Suppono Parochum non debere necessario esse Sacerdotem: sed valere matrimonium contractum coram Parochò, vel Ordinario non Sacerdote: nam Concilium solum exigit assistentiam proprij Parochi: at sic est, quod quamvis hic Sacerdos non sit, verè Parochi nomen, & auctoritatem propriè retinet, ergo sic declararunt Eminentissimi Cardinales, vt refert Basilius lib. 5. cap. 17. n. 1. cui adde Doctores, quo citat, & sequitur Leander de Sacram. tom. 2. tract. 9. disp. 7. quest. 22. qui quest. 23. firmat etiam neque peccare sic assistens matrimonio.

2. Quæro secundo: an licentia concessa pro ministrandis Sacramentis, includat licentiam assistendi matrimonio. Respondet negatiuè Hurtadus de Matrim. disp. 5. difficul. 11. num. 38. vbi docet ad assistendum matrimonio non requiri licentiam specialem, sed sufficere generalem, quia conceditur facultas ad exercendum officium Parochi, quod etiam declarat Congregatio Cardinalium, & meritò, quia assistendo ex ea licentia, satisficit Tridentino, requirenti licentiam ad assistendum; quia ea est vera li-

centia

centia ad id, quamvis sub verbis generalibus collata; imò sufficit, quod licentia ad assistendum, siue specialis siue generalis, conferatur verbaliter, quia licentia verbalis est vera licentia, cui non obstat declaratio Cardinalium, in qua dicitur sufficere licentiam generalem in scriptis datam, quia non dicitur requiri, sed sufficere.

3. Ea verò, quæ speciali nota sunt digna, tunc censentur omissa, quando non conceduntur specialiter, aut modo æquivalente concessioni speciali, concessio autem facultatis generalis ad exercendum officium Parochi æquivalet licentiæ speciali ad assistendum matrimonio, quia hæc includitur in illa; concessio verò facultatis ad administrandum omnia Sacramenta non æquivalet, nec sufficit, quia assistere matrimonio, non est Sacramentum matrimonij administrare: quia nec Sacerdos assistens, nec Parochus est minister, sed tantum ipsi contrahentes. Ita Hurtadus, qui citat Henriquez, & Coninch. Sed ex Basilio Pontio, Castrus Palaus, tom. 5. *disput.* 2. *punct.* 2. 3. num. 1. aliter procedit, affirmans sufficienter prædictis verbis licentiam assistendi matrimonio esse concessam, quia esto in rigore matrimonium non administratur à Parocho, vel Sacerdote, improprie tamen ministratur, quatenus eius præsentia nomine Ecclesiæ matrimonij administrationi necessaria est; sicque fuit à Sacra Congregatione decisum, teste Farinac. *vol.* 4. *pag.* 275. ibi requiritur commissio generalis administrandi Sacramenta, vel si hæc absit expressa, vel specialis licentia.

Et licet Hurtadus asserat, Congregationem sequi opinionem communium tanquam probabilem, illa tamen supposita, puto non esse ab ea recedendum.

4. Ego verò, ut meam sententiam promam, dico non sufficere si Parochus concedat alicui licentiam ministrandi omnia Sacramenta; nam talis licentia intelligenda est, sicut clausula Bullæ Cruciatæ concedens similem licentiam, quæ intelligitur de Sacramentis penitentia, & Eucharistia, quæ sunt maxime necessitatis. Placet tamen quod rectè observat Sanchez *disp.* 3. 5. n. 8. prædictam doctrinam esse veram, quando Parochus præfens eam licentiam concederet; nec est coniectura probabilis voluisse includere etiam matrimonium, secus quando Parochus in absentia relinquit substitutum, tametsi solum illi dicat, ut administrat Sacramenta vice ipsius; tunc enim sufficiens est illi licentia ad matrimonium, quia est illum Vicecuratum substituere, dum ipse abest. Et hæc omnia docet Perez de *matrim. disp.* 41. *sect.* 1. n. 8.

5. Quæro tertio: An Parochus non proprietarius ab Episcopo delegatus, & amovibilis ad nutum illius, possit matrimonio assistere, & ad id licentiam conferre; posse ipsum assistere non est dubium, difficultas est; an etiam possit licentiam ad id conferre, Sotus in 4. *dist.* 18. *quest.* 4. *art.* 3. & Bartholomæus Ledesma de *penitentia dub.* 13. docent, non posse, quia prædictus est delegatus; qui autem est delegatus, nequit alterum subdelegare.

6. Sancius verò *lib.* 3. *disp.* 31. Henriquez, & plures alij docent, posse, quod etiam declaravit Congregatio Cardinalium, & merito: quia ille est verè Parochus, quamvis delegatus; ergo potest ad id licentiam conferre, quia ex Tridentino sufficit licentia Parochi. Et idem ob eandem rationem dicendum est de Vicecurato plenè delegato à Parocho proprietario, ut contra Basilium aduertit Sancius, quod verum credimus non solum in absentia, sed etiam in præsentia Parochi proprietarii, quia etiam in præsentia illius est verus, & proprius Parochus, quamvis non proprietarius; sed delegatus, & mercenarius.

7. Quòd autem delegatus non possit iurisdictionem subdelegare, non obstat, quia eam licentiam concedere, non est subdelegare iurisdictionem, quia assistere matrimonio, ad quod conceditur, non est actus iurisdictionis; præsertim quod delegatus, quamvis nequeat iurisdictionem ad omnem causam sibi delegatam delegare, potest tamen ad unam, vel ad alteram, ac proinde potest ad assistendum matrimonio, quamvis id esset iurisdictionem concedere.

Et hæc omnia docet Hurtadus de *matrim. disp.* 5. *difficul.* 10. num. 34. & 35. cuiusdam Castrum Palaus *ir. tit.* 5. *disp.* 2. *punct.* 13. num. 8.

8. Quæro quarto: An sufficiat ad validitatem matrimonij licentia Parochi extorta per vim, & metum. Respondeo affirmatiuè, quia contractus licite contracti, in quibus nihil rependitur, ut sunt simplices promissio, & donatio, tametsi metu gravi extorta, iuris sunt iure naturæ, & iure positivo. Nam sunt simpliciter voluntarii; Qui enim metu coactus consentit, absolute consentit voluntarie, omnibus enim consideratis vult. Est etiam in illis contractibus vitiosus, nam in contractu donationis v.g. titulus legitimus est ipsemet titulus donationis, qui solum importat donationem liberalem, id est nullo pacto recepto. Et quamvis hic titulus reperitur cum administratione inuoluntarij ratione metus, dicitur vitiosus, id est titulus cui ius non restitit, ipsum autem vitiosum, metu verò iniuriæ, quæ in tali donatione intercedit, nihil obest; tum quia iniuria non est immediata causa contractus, sed consensus contrahentis, tum etiam quia tametsi iniuria possit esse sufficiens causa ad reuocandum consensum, & contractum irritandum, non tamen est sufficiens ut ipsum reddat omninò irritum, ut constat in contractu vitiosus causam dedit, qui etsi iniuria interueniat, non est tamen iure naturæ irritus, sed irritandus, quæ talis dolus versatur non circa substantiam contractus, aut materiam, sed circa causam contrahendi, quæ est extrinseca rei, & accessoria, ac proinde non tollit consensum, qui sit sufficiens ad naturam contractus.

9. Itaque per hanc assistentiam nihil conceditur Sacerdoti, quod in eius dominio transeat, quippe solum conceditur eius personalis assistentia, ut matrimonium firmet, cum ergo prædicta licentia sit extorta non irritetur à iure, efficitur validum esse.

10. Et hanc opinionem tenet Sanchez 4. 4. 39. n. 23. Coninch. *disput.* 27. *dub.* 3. num. 23. Perez de *matrim. d.* 4. *sect.* 5. n. 2. Hurtadus *disp.* 5. *difficul.* 10. num. 34. Castrus Palaus *tom.* 5. *disp.* 2. *punct.* 13. n. 4. & alij penes ipsum. Ex quo inferitur validum esse matrimonium quando testes, vel Parochus dolo vocati, aut vi adducti, & contra eorum voluntatem detentati, assistunt matrimonio, & intelligunt consensum; ita et pluribus docet Leander de *Sacram.* *tom.* 2. *tract.* 9. *disput.* 7. 9. 39. qui *quest.* 40. quærit an in tali causa valeat matrimonium, si Parochus assistens inuitus, & affectatus non intelligere, aures & oculos occloquens, nihil eorum, quæ agebantur vidit.

11. Et contra Sanchez *lib.* 3. *disp.* 39. nam 4. & Bonacinian respondet valere dictum matrimonium, & ita respondit Sacra Congregatio in hæc verba. Et quid si Parochus adfuerit, nihil tamen eorum, quæ agebantur, vidit, vel audiuit, verum tale matrimonium sit nullum? Respondit Congregatio, matrimonium non valere, si non intellexit, nisi ipse Parochus affectatus non intelligere. Et quidem merito (addit Basilius) ita responsum est. Nam eo ipso quod Parochus affectatus non intelligere, admonitus præterea iam ignorare non potest consensum contrahentium, atque adeò testis esse potest eius consensum.

INTON
Opera
Tom. I & II
E III

Sop. hoc in
Ref præteri-
ta §. Nota.
post mediū.
verf. Quoad
secundum.
Sed lege pro
hac quæst.
supra à §.
Quæro se-
cundo huius
Ref.

apud Ecclesiam. Huic tam apertissimæ decisioni frigidè respondet Thom. Sanch. inquit enim, horum verborum sensum esse, nisi Parochus consulto, & data opera, fingat se non intelligere; cum tamen reuera non intellexisset; quasi qui vocatus ad hoc ut adiret matrimonio, & monitus à contrahentibus se velle contrahere, potuerit non intelligere matrimonium ab illis contrahi, quamvis postea aures ocludat. Hucvique Basilius *lib. 5. cap. 21. n. 12.* cui adde Martijnum de San Ioseph in *Mon. Confess. to. 1. lib. 1. tract. 15. de Sacram. matr. n. 18.* vbi sic ait: [Es valido el matrimonio aunque sea prohibido por el ordinario, en que asistiere el Paroco, y testigos llamados por engaño, ò traídos por fuerça, y que con ella los detuviéron, y entendieron el consentimiento de los contrayentes.]

12. Y lo dicho es verdad aunque el Paroco: despues de enganado procure no ver ni entender el consentimiento de los que se casan, que delante del se da tapando las orejas, y cerrando los ojos: porque en diziendole que quieren contraher matrimonio; no puede ignorar antes entiendo el consentimiento dicho, y puede ser testigo del, contra Pontium *loco citato num. 5.*]

13. Quæro quintò. An licentia, concessa assistendi matrimonio sufficiat, si sacerdos ignoret licentiam datam esse, si à suo Nuncio fuerit acceptata. Et negativè respondet Pontius *lib. 5. ap. 28. n. 8.* vbi sic ait, concessa tamen licentia uti non potest is cui conceditur, nisi illi innoteat, nec enim satis est, quod concessa iam fuerit ad eius petitionem, & innoverit Nuntio, vel Procuratori, ut latè ostendo in *tract. de confess.* contra Sancium. Vnde neque satis existimo, si contrahentes dicant se licentiam habere, ut eos iungere matrimonio possit, solent enim in eo innumera fraudes intervenire: nisi forsitan aded virtute, & auctoritate polleret qui diceret, ut de eius veritate nullo modo dubitari posse videatur, de quo Thomas Sanchez *disp. 37.* Ego tamen pererem licentiam ostendi etiam à quocunque viro quantumvis virtute præstanti; nec enim in hoc vlla irrogaretur iniuria, quod in re tanti momenti, & ex qua valor matrimonij pendet diligenter conateretur extraneus sacerdos suo muneri satisfacere, quibus fauet decisio Rotæ apud Seraphinum 1099. Quando autem reuocatur, debeatne innotecere ei cui conceditur, & quando expitet, vel reuocatione, vel concedentis morte, definiti potest ex his, quæ dixi supra isto libro, & ex his quæ dico in tractatu de confessione in simili de licentia ad audiendas Confessiones. Ita Pontius, cui adde Hurtadum de *matrim. disp. 3. diff. 13.*

14. Sed sententiam affirmatiuam Sanchez, post illum tenet Coninch *disp. 27. dub. 3. n. 3.* & Cæstrus Palauus *tom. 5. disp. 2. punct. 13. n. 6.* quia cuiuslibet beneficij, priuilegij, dispensationis, facultatis, & gratiæ concessio, à puncto acceptationis factæ à Nuncio ad id specialiter destinato habet effectum, ut communiter Doctores tradunt, & colligitur ex *cap. si tibi absenti, de prob. in 6.* Ergo idem est dicendum de prædictæ licentiæ concessione, cum nullum sit fundamentum aliam conditionem nouam exigendi, nam quod Sacerdos ea uti non possit licitè quovisque sibi innoteat esse concessam per accidens est, neque valorem licentiæ impedit, sicut neque cuiusvis alterius facultatis.

15. Verùm ego non recederem à sententia Basilij Pontij negatiua, quam etiam tuetur Martinus Perez de *matr. disp. 41. sect. 2. num. 5.* & ided dico, licentiam illam assistendi matrimonio concessam à Paroco non valere Sacerdoti, donec ipse sciat eam esse sibi concessam; nec satis esse quod fuerit concessa ad eius petitionem, & innoverit Procuratori vel Nun-

Tom. 11.

cio. Ratio huius conclusionis eadem est, ac præcedentis, quia credi non potest Tridentinum, & Parochum velle ut licentia concessa valeat, & sit vera licentia quovisque is, cui conceditur, possit eà licitè assistere, quia ad id conceditur. Atqui ignorat licentiam esse sibi concessam, quamvis iam acquisitam acceptatione à nunc, nequit licitè ea assistere matrimonio.

16. Secundò, quando prædictam licentiam à Paroco petit Sacerdos per litteras, vel Nuncium ab eo missum, & ipse Parochus eam concedit, non valere à tempore, quo id Nuncio intimatur, sed ut valeat, oportere, ut ipsi Sacerdoti nota sit talis licentia per litteras Parochi mandato scriptas, vel per Nuncium ab eo directam.

17. Tertio, idem puto dicendum de prædicta licentia obtenta per Procuratorem non valere à tempore, quo id Procurator intelligit, sed à tempore, quo priuilegiatur, habet notitiam per illum.

18. Quarto, assero non esse facile credendum contrahentibus se habere licentiam, ut alienus Sacerdos matrimonio assistat, nisi sint personæ valde fide dignæ; ita communiter Doctores; Ratio est, quia in his, quæ pertinent ad forum externum, ut pertinet dicta licentia, est difficile credendum paribus. Firmo, nam licet in foro penitentiali ad quem pertinent Confessio, Eucharistia, & Extrema. Vnctio credatur se habere licentiam dicendi, at in foro externo, & in rebus spectantibus ad ipsum non creditur, ut constat ex *cap. sent. de sentent. excomm.* Vbi probatur non adhiberi fidem excommunicato, dicenti se absolutum esse ab excommunicatione, nisi excommunicatus litteras absolutionis ostendat, aut alio modo legitimè de eius absolutione constet: non alia de causa, nisi quia pertinet ad forum externum, & ad externam Ecclesiæ gubernationem non creditur dicenti se habere licentiam, nisi aliàs personæ sint valde timoratae, & fide dignæ; Nam etiam notant Doctores, Paludanus, Angelus, Syluester, & Nauarrus, quos refert, & sequitur Sanchez *lib. 3. disp. 37. num. 3.* tamen in *cap. sicuti de sent. excomm.* dicatur non esse credendum excommunicato dicenti se absolutum esse, nisi id legitimè ostendat; nihilominus tamen satis esse, si excommunicatus sit persona digna, & asserat se absolutum esse; ergo similiter in matrimonio est dicendum.

19. Quæro sextò: quid si Parochus interdictum sit ab ordinario, ne vlli Sacerdoti licentiam ad assistendum matrimonio concedat, Respondeo, concessionem, si fiat, illicitam fore: validam tamen esse dum prohibitioni non est adiectum decretum irritans, ut decisum à Congregatione Cardinalium testatur Sanchez *lib. 3. disp. 31. num. 2.* Salzedo *cap. 73. sua practica §. primum igitur dubium, Zeball. qu. 604. num. 73.* Gurtierrez *cap. 67. per totum*, & colligitur manifestè ex *cap. 2. de matrim. contr. contra interdict. Eccles.* Idem censeo dicendum de licentia concessa Sacerdoti sub onere præmittendi denunciations, indagandi impedimentum, aliamve diligentiam præstandi, dum enim non additur decretum irritans, censeri debet prædictam diligentiam præcipi non in vi conditionis, sed oneris, & obligationis, maximè si sit diligentia quam ius commune postulat, ut tradit Sanchez *dicta disp. 32. & 33.* & Coninch *disp. 27. dub. 3. num. 33.*

20. Sed Martinus Perez de *matrim. disput. 41. sect. 4. num. 4.* putat quòd si in commissione facta Sacerdoti dicatur, coniunge aliquos matrimonio, si per solertem indaginem inuenieris eos non esse impeditos, dictum Sacerdotem inualide interesse, ea informatione non præmissa. Ratio est, quia illa

Sup. hoc supra in fine Ref. 77. & in Ref. 85. §. 2. cursum ad mediū, vers. si tamen. Et pro Decreto irritante hic apposto, lege supra doctrinā § Sed difficultas. Ref. 70.

K k verba

verba conditionem important alio modo quam iure inest, & formam specialem inducunt; nam aliud est dicere si fuerint idonei, tunc enim non inducitur conditio, quia iure inest, & exprimitur modo quo inest, aliud verò si inveneris esse idoneum, quia peritur informationem fieri, quod iure non inerat, & idèd talis clausula inducit formam, & conditionem.

21. Ex his ego olim rectè interrogatus respondi, quod si Episcopus per se, vel per constitutionem Synodalem interdicit Parochis dare licentiam assistendi, nisi Sacerdotibus approbatis ab Episcopo, & Sacerdos cui data est licentia non sit ex approbatis, sit valida dicta licentia, assistentia, & matrimonium ipsum.

22. Respondi, inquam, validum id totum esse, nisi Episcopus, aut constitutio Synodalis expressè addat decretum irritans aliter gesta. Ratio est, quia id speciale statutum est in favorem matrimonij, ut irritum non reddatur ex simplici prohibitione, sic constat ex cap. 2. ibi; licet enim contra interdictum Ecclesie ad secunda vota transire non debeat, non tamen est conveniens, ut ob id solum Sacramentum coniugij dissolvatur. Igitur quamvis Episcopus, vel Synodalis constitutio simpliciter prohibeat, dum non addit decretum irritans, matrimonium non irritabitur. Fimo amplius; nam Tridentinum *Session. 24. de matr. cap. 7.* præcipit Parochis ne interfint vagorum matrimonio, nisi præmissa diligenti informatione, & Episcopi licentia, & tamen si Parochus his non servatis interfint eorum matrimonio, est validum. Ergo si coniungere aliquos matrimonio contra Concilij prohibitionem, vel dare licentiam alteri ad coniungendum absque diligentia ibi præscripta, non reddit illud irritum, à fortiori non reddet simplex Episcopi, vel Synodi prohibitio.

23. Nota hic obiter, Parochum criminofum, & infamem infamia iuris, posse assistere in matrimonio. Vnde sequitur primò, quod talis Parochus possit dare licentiam alteri Sacerdoti assistendi matrimonio, tradit Sà supra, & sequitur ex variorum doctrina.

24. Sequitur secundò, infamem criminofum, &c. posse substitui, quia Concilium solum requirit conditionem sacerdotij in substituto, & ita docet Præpositus in 3. part. *quest. 4. de matrim. claud. dub. 14. num. 99. fol. 927.*

RESOL. LXXXIX.

Quædam practicabilia circa Parochum, & eius licentiam assistendi matrimonio, ad ornatum Concilij Tridentini sess. 24. cap. 1. de reform.

Pro quibus varijs singulares, & curiosi casus adscribuntur in corpore huius Resolutionis. Ex part. 11. tr. 3. & Misc. 3. Ref. 34.

§. 1. IN sequenti Resolutione satis explicabitur, quis veniat sub nomine Ordinarij ad assistendum matrimonio, nunc verò aliqua discutienda sunt de Parocho, & de ipsa licentia assistendi matrimonio. Et suppono quod Parochus vnus contrahentis, si in eius Parochia matrimonium celebratur, validè, & licitè matrimonio assistit. Et hoc verum censco, etiam si Parochus extra propriam Parochiam assistat, ita contra Nauarr. *cap. 25. n. 144.* Ludouic. Lopez 1. p. *institur. cap. 86. §. præterea, & 2. p. de matrim. cap. 39.* Henriquez *lib. 11. cap. 3. n. 2.* Rodriguez *p. 1. sum. cap. 2. 18. n. 5.* Zeballos *d. g. 604. num. 60.* Basil. Ponce *lib. 5. cap. 16. n. 4.*

Sup. hoc inf. ex Ref. 110. lege doctrinam §. Verum à veris Vale cl. matrimonio. Sed lege eà per totam.

20. Et post alios docet Leander *de sacram. tract. 9. disp. 7. quest. 16.* Spino *de reform. gloss. 1. n. 4.* Sanchez *lib. 3. disp. 19. num. 8 & 14.* Coninch *disp. 27. n. 2.* Gutierrez *tractat. de matrim. cap. 62. n. 5.*

2. Ratio videtur manifesta, nam Concilium solum exigit Parochi assistentiam, non autem exigit quod in propria Parochia assistat, neque eius fini necessarium erat; cum eius assistentia vbiq; eque matrimonium celebratur clandestinè nuptie viantur, ob cuius causam assistentia Parochi à Concilio postulatur.

3. Sed difficultas est, an licitè extra propriam Parochiam assistat? Negant Salzed. *pract. cap. 73. §. undecimo, in noua editione.* Henriquez *lib. 11. cap. 3. num. 2.* Rodriguez 1. *tom. sum. cap. 21. num. 7.* Basilius *Ponce dict. lib. 5. cap. 16. num. 11.* Coninch *disp. 27. dub. 2. num. 19.* Mouentur, qui possunt sponso benedicere: ergo neque eorum matrimonio assistere. Verius tamen cessante scandalo oppositum existimo cum Spino *gloss. 15. num. 42.* Sogura *Daualos director. iudic. Ecclesiæ, 2. part. cap. 11. num. 49.* Sanchez *lib. 3. disp. 19. num. 18. & 19.* Gutierrez *cap. 62. num. 6.* eo quod prædicta assistentia nullibi prohibita inueniatur, & licet sponso benedicere non possit, ut tradit Concilium *sess. 6. cap. 5. & cap. 24. sess. de reform.* non inde inferitur eorum matrimonio non posse assistere, cum hæc assistentia magis urgeat, & benedictioni idonei necessariò coniuncta non sit. Verum an etiam validum sit illorum matrimonium, cui Sacerdos ex commissione Parochi assistit extra Parochiam committentis? Negant plures relati à Sanchez *lib. 3. disp. 4. num. 1.*

4. Quia est Ordinarij exercere possit, extra territorium iurisdictionem voluntariam, & delegatus inferior Princeps eam exercere nequit, ut ex *1. de offic. procons. tenent Barthol. in 1. n. 40. Causæ de Summa Trinitat. & sã. Catholic. & in dist. 1. n. 1.* Franciscus Marchio *decision. Delphinat. 117. in prima. part.*

5. Sed dicendum est similiter delegatum assistere matrimonio posse extra Parochiam committentis, ac potest committens, quia suam illi potestatem delegat, neque est vllus textus; aut ratio ex quibus hæc delegatio restricta censetur ut plurimum firmat Gutierrez *dict. cap. 62. de matrim. num. 10.* neque verum est iurisdictionem voluntariam, quam ex assistentia imitatur non posse extra locum committentis delegatum exercere; potest vtrique tum in audiendis confessionibus, tum in confertendis benedictionibus, ut probabilior fert sententia apud Sanchez *lib. 3. disput. 34. num. 2.*

6. Et tandem obserua aliquos docere, non sufficere præsentiam Parochi vnus contrahentis in Parochia alterius, sed necessariò requiri in Parochia viri præsentiam Parochi vtrius, & in Parochia femine, præsentiam Parochi femine; sed contrarium sententiam ego olim docui, & me citato nunc docet Leander *qu. 15.* & omnia superius dicta; præter Doctores citatos firmat Martinus Perez *de matrim. disput. 40. sect. 2. per totam.*

7. Nota hic etiam primò, incolas loci in quo non viget Tridentinum, non posse validè matrimonium inire absque Parocho, & testibus in loco vbi Concilium viget; secus autem dicendum est de incolis loci, in quo viget Tridentinum, & testibus in dè potest contrahere sine Parocho, & testibus in alijs locis in quibus non viget: ita contra Henríquez, Rodriguez, Syluium, & alios docet ex pluribus Leander *de Sacram. tom. 2. tract. 9. disp. 7. quest. 11.* qui notat procedere, etiam si in fraudem legis Trid.